

INFORMACIJA

Baltų-slavų konferencija

Baltų ir slavų kalbų ryšiams tirti konferencijos nėra dažnas įvykis. Dvi buvo organizuotos TSRS Mokslų Akademijos Slavistikos ir balkanistikos instituto Maskvoje 1978 ir 1983 m.¹ Viena 1973 m. įvyko Lenkijoje tuoj po VII slavistų suvažiavimo.² 1987 m. gegužės 13–17 d. Lenkijos Mokslų Akademijos Slavistikos institutas organizavo antrąją, pavadintą „Baltų-slavų tarpusavio ryšių pobūdis ir apimtis seniau ir dabar“. Kaip ir pirmoji vyko nuostabiame gamtos kampelyje, Belovežo girios viduryje, poilsio namuose „Iwa“. Dalyvavo baltistai ir slavistai iš Lenkijos LR, TSRS, VDR, VFR, Italijos, JAV ir Australijos, iš viso apie 70 mokslininkų. Konferenciją atidarė instituto direktorius Mečislovas Basajus. Sveikinimo kalbą pasakė Balstogės vaivada Ježis Slezakas. Pirmajam posėdžiui vadovavo žymus baltų ir slavų kalbų tyrinėtojas Janas Safarevičius. Buvo perskaityta ir išdiskutuota 36 pranešimai. V. Ivanovas (Maskva) pranešime „Apie šiaurinės slavų zonos ryšius su baltais“ daug dėmesio skyrė slavų *tl, *dl izoglosai ir jos paralelių baltų kalbose aptarimui. K. Morkūno (Vilnius) pranešimas „Lietuvių-lenkų paribio teritorijos dialektologinių tyrinėjimų klausimu“ daugiausia buvo skirtas iškelti lietuvių kalbos atlaso duomenų interpretacijos svarbą sprendžiant šias problemas. G. J. Marvanas (Clayton) kalbėjo apie baltų ir slavų kalbinę bendrystę remdamasis rytinių baltų ir slavų kalbų duomenimis, ypač paradigmų analize. J. Laučiutė (Le-

ningradas) daugiausia lietė baltų ir slavų kalbų tarpusavio skolinių atpažinimo metodologijos klausimus. V. Smoczyński (Krokuva) kėlė reikalą geriau ištirti prūsų kalbos paminklų rašybą pasinaudojant paralelinio vokiško teksto rašybos analize, stengėsi įrodyti, kad prūsų kalbos duomenys nėra tokie archaiški kaip dažnai manoma, pateikė įdomių hipotetiškų gretinimų. V. Mańczakas (Krokuva) iškėlė tezę, kad baltų-slavų kalbinės giminystės problema galės būti išspręsta tik tada, kai kalbininkai nustatys lingvistinius kalbos nuo dialekto atskyrimo kriterijus, akcentavo giminių kalbų teksto lyginimų svarbą nustatant kalbinės giminystės laipsnį. M. Hasiuko (Poznanė) pranešime, skirtame jotvingių kalbos elementams dabartinėse lietuvių kalbos tarmėse išryškinti, be kita ko, prie jotvingių substrato elementų buvo priskirta pietų Lietuvos priebalsių depalatalizacija. S. Dubisz (Varšuva) analizavo prūsų kalbinio substrato relikthus Varmijos-Mozūrų krašto lenkiškuose augalų pavadinimuose. A. Kaupuž (Vilnius) aptarė Baudouin de Courtenay lituanistinę veiklą, ypač jo paramą J. Juškai. T. Lewaszkiewicz (Poznanė) kalbėjo apie baltų ir slavų problematiką J. Levelio raštuose. E. Balalykina apibūdino sufikso *-mo darinius baltų ir slavų kalbose, pagrįstai iškėlė jų pirminę būdvardinę, o ne dalyvinę funkciją. M. T. Liziovos (Kielcai) pranešimas buvo skirtas baltų-slavų veldinių Lietuvos Statuto vertimų leksikoje

¹ Apie jas žr. Baltistica. T. 15(2). P. 164–166 ir T. 21(1). P. 102–106.

² Žr. Baltistica. T. 10(2). P. 221–222.

analizei, su pranešėjos iškeltomis mintimis pravartu būtų susipažinti Lietuvos Statuto tyrinėtojams mūsų respublikoje. S. Glinka (Varšuva) analizavo fonetinius lituanizmus Balstogės baltarusių ir lenkų tarmėse. E. Stankiewiczus (Yale) nagrinėjo slavų kalbų ir lietuvių akcentologijos problemas. P. Dinis (Piza) aptarė Lysijaus 1719 m. lietuvių katekizmo rašybą ir akcentuaciją. T. Sudnik (Maskva) kalbėjo apie situacinių skolinių tyrinėjimą lietuvių-baltarusių dvikalbystės sąlygomis. K. Garšva (Vilnius) nustatė dabartinius lietuvių-baltarusių paribio zonoje dvikalbystės tipus, pateikė jų klasifikaciją. A. Romančuk (Vilnius) apibūdino Gervėčių lietuviškos salos ekstralingvistinę situaciją, lenkinimo ir baltarusinimo istoriją. R. Eckertas (Berlynas) pateikė pastovių žodžių kompleksų lietuvių, latvių ir rytinių slavų, liaudies poezijoje analizę, įtikinamai parodė kokias dideles galimybes pastovių kompleksų lyginamiesiems tyrinėjimams atveria baltų ir slavų folkloro panaudojimas. E. Bukevičiūtė (Berlynas) analizavo baltarusių kalbos hibridines skolintas frazemas, kurių vieną dalį sudaro lietuviškas vertinys, kitą – tiesioginis skolinys. R. Kozlova (Gomelis) aptarė baltizmų slavų kalbose išskyrimo metodiką, bet nemaža aiškių baltizmų traktavo kaip slavų veldinius. Z. Zinkevičiaus (Vilnius) pranešimas skirtas lietuvių kilmės asmenvardžių analizei Senosios lenkų kalbos asmenvardžių žodyne, pagrindinį dėmesį kreipiant į to žodyno lietuviškuosius ikikrikščioniškos kilmės dvikamienius asmenvardžius. M. Kondratiukas (Varšuva) nagrinėjo baltiškus, daugiausia lietuviškus, valstiečių asmenvardžius Tykocino seniūnijos 1573 m. inventoriuje, iškėlė aikštėn apie 60 tokių asmenvardžių. V. Maciejauskienė (Vilnius) apibūdino nelietuviškų dokumentų kalbos įtaką lietuvių XVIII a. pavardžių variantams atsirasti, nustatė, kad tiems variantams plisti padėjo pavardžių juridinio statuso nebuvimas, dėl to ilgainiui atskirus variantus imta suvokti kaip skirtingas pavardes; įsidėmėtina pranešėjos tezė, jog be ekstralingvistinių duomenų

negalima etimologizuoti lietuvių pavardžių. V. Tichoniukas (Opolė) kalbėjo apie baltų elementus XVI a. pietinėje Balstogės srities antroponimijoje, o L. Kruk (Balstogė) – apie tokius pat elementus šiaurinėje Balstogės srities dalyje. A. Vanagas (Vilnius) išanalizavo Lietuvos oikonimus su slavų kilmės sufiksais *-ava*, *-avas*, konstatavo nevienodą jų kilmę. L. Grigorjeva (Minskas) pranešime „Slavų-baltų ryšiai baltarusių Padauguvio oikonimijoje“ iškėlė daug įdomių, iki šiol neužfiksuotų baltiškos kilmės oikonimų. Nemaža naujų duomenų pateikė ir M. Biogėlik (Olštynas) pranešime „Prūsų-lenkų leksinė substitucija kai kuriuose vandenvardžiuose rytus nuo Vyslos žemupio“, nustatė, kad į šį kraštą atsikėlę lenkai turėjo kažkiek mokėti prūsiškai. H. Popowska-Taborska (Varšuva) nagrinėjo lenkiškus žodžius V. Zinovo žodynėlyje, konstatavo, kad Zinovas juos perrašė ne visuomet laikydamasis originalo rašybos. Šiam žodynėliui buvo skirtas ir L. Bednarczuko pranešimas, kuriame autorius dėl žodynėlio kalbinio pagrindo nesutiko su W. Schmido išvada (nerado hebraizmų) ir iškėlė savo hipotezę, jog žodynėlį sudaręs asmuo turėjo būti kilęs iš Livonijos. H. Schalleris (Marburgas, VFR) aptarė leksinius sutapimus baltų ir slavų kalbose. F. Hinze (Berlynas) savo pranešime analizavo krikščioniškosios terminologijos slaviškų skolinių sluoksnius Nerijos kuršininkų kalboje, išryškino lietuvių kalbos įtaką kuršininkų religinių terminų srityje. Įdomiame N. Batožok (Leningradas) pranešime iškelta aikštėn daug baltiškų skolinių Briansko srities leksikoje. L. Nevskaja (Maskva) pateikė baltų-slavų raudų rekonstrukciją remdamasi lietuvių-rytinių slavų fragmentais. A. Gołąbek (Suvalkai) apibūdino baltų įtaką Suvalkų krašto lenkų leksikai maisto srityje, išanalizavo apie 200 lituanizmų, kurių dalies nėra T. Zdancevičiaus darbuose. Dėl visų pranešimų vyko intensyvios diskusijos. Kiekvienas pranešimas buvo atskirai aptariamas, išanalizuojamas. Vien išsamesnių pasisakymų dėl

pranešimų buvo apie 120. Organizatoriai pasirūpino sudaryti geras konferencijos darbo sąlygas, vyravo įtempta darbinė nuotaika, vengta tuščios pompastikos ir dekoratyvinių kalbų. Gaila, kad į konferenciją negalėjo dėl įvairių priežasčių atvykti žymūs baltų ir slavų kalbinių ryšių tyrinėtojai V. Toporovas, N.

Lekomceva, M. Biryła, T. Zdancevičius, A. Nepokupnas, V. Vereničius ir kt., kurių pranešimai buvo numatyti programoje. Pageidautina, kad jie būtų paskelbti kartu su konferencijose dalyvavusių pranešimais.

Z. Zinkevičius

DĖL „BALŲ KALBŲ ĮVARDŽIŲ“ KOREKTŪROS KLAIĐŲ

Monografijoje „Baltų kalbų įvardžiai“ aptikta korektūros klaidų. Kad jos nebūtų priskiriamos autoriui ir neklaidintų skaitytojų, monografijos autorius nori čia dėl jų įspėti skaitytojus.

Psł.	Eilutė	Išspausdinta	Turi būti
211	13 iš viršaus	<i>*vin jāmō(s)</i>	<i>*vin jāmō(s)</i>
170	18 iš viršaus	<i>*suetias</i>	<i>*suetias</i>
246	4 iš viršaus	$\forall x$ – egzistavimo kvantorius	$\forall x$ – bendrumo kvantorius
246	5 iš viršaus	$\exists x$ – bendrumo kvantorius	$\exists x$ – egzistavimo kvantorius

Taip pat p. 244 9 eilutę iš apačios po sutrumpinimo skaityti Voskóniai.

A. Rosinas